

Ar dāņu karodziņu izrotātu četru automašīnu virtene panesās garām. Tie bija tūristi. Tiem nav laika iedziļināties. Viņiem galvenais ir iekļauties ceļojumu grafikā un apmeklēt pēc iespējas vairāk ģeogrāfisko punktu. Drīz vien aiz pagrieziena izzuda viņu daudzkrāsaino jumta bagāžnieku radītā varavīksne.

– Te ir, te nav, – Gustavs padomāja un viņus aizmirsa. Rokas aptvēra stūri. Pirksti stingri turēja ādas apšuvumu.

Šorīt braucot vasaras mītnes meklējumos, Gustavu apņēma neizskaidrojama un vienlaikus tirpinoši spēcīga izjūta, ka šeit ir īstais mitekļis, kurā vīt mūža ligzdu. Un turēja savā varā ikreiz, kad domas atgriezās šajā pusē. Ceļmalā cita pēc citas izritinājās sētas, tīrumi, pļavas un meži, līdz, sekojot GPS norādēm, viņš nokļuva galapunktā.

Vietām mājas ceļš ielocījās mežā kā zaļā tunelī, jo to veidoja abās pusēs sakuplojušie lapu koki. No paugura kaupres pavērās plaša ainava. Tās dienvidu nogāzē kā Dievam azotē iegūlās ar vērienu uzbūvēta saimniecība. No kādreizējās godības gan bija palikušas vienīgi vārgas atskaņas un mūra ēkas. Kā pati māja, tā saimniecības ēkas nenovēršami tuvojās savam otrajam dzīves galam. Stallis ar lielu vārtu aili, palicis bez jumta, drupa. Ar lielu māku no-vietotie akmeņu mūri piesaistīja skatienu. Ainaviska iederība te ne-bija sveša.

– Teicama vieta garāžai! – Gustavs lietišķi apsvēra tā nākotnes pielietojumu.

Liegs vējiņš nes zemes un augu smaržas. Stipri, simtgadīgi koki ieskāva saimniecību. Pie mājas ieaudzēts pamatīgs augļu koku dārzs. Ogulāju rindas. Te klusums un privātums nav svešs! Te var atļauties sēdēt pilnā klusumā un klausīties, ko vien pats vēlies.

Šīs vietas burvīgās auras apstrāvots, Gustavs aizvēra acis. Jau pirmo reizi ieraugot, viņam kļuva pilnīgi skaidrs, ka šī ir tā īstā vieta, kurp pārcelties uz dzīvi un laimīgi gaidīt vecumdienas. Tagad vēl vajadzēja pierunāt saimnieku, un sapnis piepildīsies.

Lai arī nekur nemanīja suni, Gustavs piesardzīgi izkāpa laukā un devās uz māju pusi. Godbijīga vecuma svētīts nams atradās piekalnītē. Rotāts ar ķieģeļa ciļņiem. No apdrupušā dūmeņa gala stīdzēja dūmu migliņa. Ieejas durvis ar verandiņu pašā vidū bija aizvērtas. Par svētību un labklājību gādāja pie mājas durvīm iekoptie dievkociņi. Vietai piemita brīnišķīgs starojums. Apstājies Gustavs ieelpoja. Tīrais gaiss ielplūda plaušās, radot vienreizīgi skurbinošu brīvības sajūtu.

Paveroties nama durvīm, pirmais izskrēja bezšķirnes mopsis, īsām, spēcīgām kājām. Nepazīstamo viesi tas sveicināja ar enerģiskiem astes vēzieniem. Arī prieka siekalas šķīda pa gaisu. Varēja manīt, ka vecums dara savu. Palaidnības vairs nav viņa stihija. Sirsnīgi apsveicinājies, viņš aizlikās savās suņa darīšanās.

Pie lielā sliekšņakmens stāvēja stalts, cieņpilns sirmgalvis. Grūtā dzīve bija atstājusi paliekošas pēdas viņa ārienē. Deniņos pāris sirmas šķipsnas spraucās no zaķādas cepures. Grumbainā seja pauda izteiktu gribasspēku. Dzidri pelēkas acis. Zem zoda auga necils bārdas kušķis.

– Labdien šajā namā! Man ieteica ar jums parunāties par māju. Varbūt būšu tās cienīgs? – Gustavs pasveicinājies atklāja nāciena iemeslu.

Sirmgalvja seja atkusa smaidā. Viņš pastiepa sveicienam roku, vienlaikus nosaucot savu vārdu: – Mani par Jāni vari godāt!

– Gustavs!

Vecuma sačokurota roka ar vēl stipru rokasspiedienu turējās pāris mirkļus vairāk, nekā to nosaka etiķete. Sirmgalvis tikmēr pētīja ciemiņa seju.

– Ejam lūkoties! Ar ko vēlies sākt? – Viņš laiku lieki netērēja. Tūlīt par galveno.

– Pēc saimnieka ieskatiem, – Gustavs atbildēja. Neviļus atmiņā uzausa nesenā saruna ar nekustamo īpašumu mākleri:

“Tiek vai netiek pārdots?”

“To izlems saimnieks, kad nospriedīs, vai jūs esat šīs vietas cieņīgs.”

“Kas par murgu!” Gustavs toreiz skaļi sodījās. “Ja pārdod, tad pārdod!” Un pēc mirkļa izteica savu viedokli: “Taču, paldies Dievam, visi vēl nav pērkami, un viss vēl nav pārdodams.”

“Jums nav jāpierunā pārdot, jums ir jāpierāda, ka īpašums nonāks labās rokās. Tad senči veco saimnieku nenolādēs. Un neliegs svētību nedz pārdevējam, nedz jaunajam saimniekam. Un nevienam karma necietīs.” Gados jaunā māklere pilnā nopietnībā paskaidroja: “Lai tiktu pie starpniecības procenta, mankurti spiež pārdot ārzemniekiem zemi, taču ne visi ir gatavi senču īpašumus kuram katram atdod. Vecīši nevar pavilkt to saimniecību un īpašumu ielika pārdošanā. Ar nosacījumu, ka paši izvēlēšies pircēju.”

Atgriezies realitātē, Gustavs sāka saprast toreizējās sarunas iemeslus. Arī viņš nevēlētos kuram katram šādas mājas notirgot. Lai ieietu namā, nācās pārkāpt augstam ozolkoka sliekšnim. Austie grīdceliņi rotāja pamatīgi plato dēļu klājumu. Mūri tik biezi, ka uz palodzes var ērti atgulties. Augstie griesti atstāja daudz rūmes.

– Māja ir trīsreiz pārbūvēta, – saimnieks nesteidzīgi, bet žirgti skaidroja. – Šī daļa ir piebūvēta 1811. gadā. Pamatdaļa ir no vēlīna-jiem zviedru laikiem. Zem visas mājas ir akmeņu pagrabs ar velvi. Tā te ir būvēta kā Līvēnu dzimtas atzara kungu medību namiņš. Vēl pirms tam te mita bīskapijas brīvzemnieku dzimta. Karodznieku mājas reģistros minēta jau 15. gadsimta sākumā. Pēdējais cilvēku siltums izplēnēja Ziemeļu kara Lielajā mērī. Tad ienāca mūsu dzimta.

Soli pa solim Gustavs vizualizēja sauso īpašuma aprakstu: “Dzīvojamā ēkā ir virtuve, maizes krāsns, gaļas kūpinātava, plašs pagrabs. Ēkā apdzīvojamās četras istabas. Duša, tualete, trīs palīgtel-

pas, boilers, sūknis. Bēniņos var izbūvēt otro stāvu. Trīs fāžu elektrība. Labi saglabājusies klēts, kūts. Plašs šķūnis. Aiz mājas sākas skaista ozolu grava. Īpašums nošķirts no kaimiņiem un ceļiem. Tajā ietilpst arī lauksaimniecībā izmantojamas platības, pārpurvotas vietas, platlapju un skujkoku mežs.”

Izstaigājuši iekšieni un apskatījuši namu no ārpusēs, sirmgalvis pieveda Gustavu pie šķeltu akmeņu akas. Ar piepūli pavilcis vaļā vāku, viņš paskaidroja: – Aku baro avotiņš. Tas arvien nerimtīgi verd no zemes laukā un nekad neizsīkst. Viss pārpalikums aiztek pa nogāzi. – Un viņš norādīja uz akas grodā iebūvēto cauruli, pa kuru dzidrns un nevainojams ūdens plūda ārā burbuļo-dams. – Avotiņā salieku pudeles ar bērza sulu. Un līdz pat ziemai nebojājas. Taisni vai brīnums, ka gandrīz pašā kalna galā apakšzemes ūdeņi izplūst. Avots baro trieci. Tas savukārt ar dzeramo ūdeni apgādā visu saimniecību. Elektrības rēķini nāk tikai par ūdens uzsildīšanu.

Strūkliņā noskalojis emaljēto krūzīti, Jānis to palika zem caurules. Piepildīja līdz malai un padeva Gustavam. Ledus saltais ūdens saldēja zobus. Un bija patīkams pēc garšas.

“Tādu mantu pat stikla pudelēs Rīgā nenopirkt. Un bez hlora!” Gustavs atzinīgi nodomāja.

Žubīte vidžināja savā nodabā. Tīrumā saimnieks paņēma sauju ar tumšo, trekno, pēc pelējuma viegli smaržojošo augsni un ļāva tai lēni izbirt cauri pirkstiem.

“Zeme barotāja! Tā nevienam neļaus aiziet postā.”

Te viņus ar savu kompāniju pagodināja suņuks. Dubļainās ķepas atstāja paliekošas pēdas uz Gustava apģērba.

– Džesper! Rimsties!

Nokaunināts suņuks atkal pazuda. Gustavu pārsteidza pilsētas skaņu pilnīgs trūkums. Vienīgi dabas un dzīvo radību radītās. Izrādot īpašumu, vectēvs ik pa brīdim pameta pa kādam liesam teikumam. Dzīvīguma atspere neatslāba.

Kalna lejā metāliski spīguļoja kupla sudrabvītola rinda. Virsotnē masīvs ozols izpleta sargājošos zarus. Zaļais zaru vainags kā da-bas radītas baznīcas kupols slējās virs galvas. To uzlūkojot, Gustavs nodomāja: “Varbūt kāda ziemeļu driāda mitinās varenajā ozolā?”

– Kāpēc tu, tēvs, atdod šādu skaistumu? – Gustavs izdevīgā brīdī pajautāja.

– Mūsu dzimta kopš lēņu laikiem, ja ne pat ilgāk, te mājo, – atmiņu iespaidā sirmgalvis nokāra galvu. – Kopš agrīnā dzelzs laikmeta apdzīvota vieta. Par to liecina daudzie arheoloģiskie atradumi un pagasta teritorijā esošie senkapi un kapu kalni. Tāpat kā senči, es zemei atdeva visu mūžu. Mežs lien virsū. Nespēju atcirst vien. Dzimtas koks dzen gana kuplas atvases, taču šim namam tā ir pirms gadiem nošņāpta. Dēls agri nomira, – Jānis strupi paskaidroja. – Brāļa mazbērni un mazmazbērni Norvēģijā. Viņiem tur sātīga dzīve. Kad piesardzīgi ieminējos par saimniecības grožu nodošanu kādai dzimtas atvasei, viņi tik pasmējās. Viņiem jau ir sava dzīve iekārtota troļļu zemē. Atpakaļ nebrauks. Ieteica, lai mēs tik tirgojam nost un ejam uz pansionātu. Jauniem ātrāk apnīk pelēkā lauku ierastība. Prasās pēc kopā pabūšanas. Mums ar veču par smagu dzīvot. Viss, kas jaunam varēja būt, vecam vairs nebūs. Kājas slimas. Rokas pagurušas. Ziemu vai vasaru uz vecuma ļoti salst pat ar visu praķi un zaķenīcu galvā. Vasarā vēl kaut kā, bet rudens lietas ceļu izskalo. Jāiet pa kalnu augšā, tad lejā visi seši kilometri līdz lielceļam. Slapjā laikā tuvāk autoveikals nebrauc. Ja kas nopietnāks, ātrie laikus palīgā neatskries...

– Sāpīgi! – Gustavs no sirids juta līdzi.

– Senču cilts piesakņota vieta, – sirmgalvis bēdīgi nopūtās. Nemaz nevarēja saprast, vai acis pilda nožēlas sūrumus vai vecišķi asa-ro. Izslējies viņš paberzēja acis un uzspēlēti brašā tonī sacīja: – Lai-ku griežos un ikdienas ritumā saimniecība netika izrauta no dzimtas rokām. Visticamāk, nomaļums un sliktie ceļi glāba no alkātīgām acīm. Taču vai te mazums vēstures aukatu nopūstu dzimtu?

Ne vienmēr jābūt karam vai cilvēkēdāju iekārtai. Veciem laikus jāzina sava vieta. Īstajam lauku cilvēku sīkstumam un nesalaužamībai ir savas saprātīgās robežas.

Jānis noliecās pie kājām. Pacēlis zāles stiebru ar spīdīgi melnu vaboli, to parādīja Gustavam. – Ikviens kukainītis ir vesela pasaule, kuru tu vari turēt rokās. Neatkarīgi no tā, cik ilgi tu šeit aizķeries, nāve ir neizbēgama došanās uz nākamo pasauli. Dzīve ir tikai solis mūžības spirālē. Mums ir aizrunāta istabiņa jaukā pansionātā. Par saņemto naudu varēsim atļauties neiet lētā mirinātavā.

– Vai nebūs par grūtu pamest dzimtas mājas?

– Ja jau potzars pieaug vecai ābelei, tad arī cilvēks var jaunā vie-tā ieaugties. Paskatīsimies, kā tu pats dziedāsi, vecuma krampji sa-jutis. Tagad es vēlos padzerties dzīvu gaisu, līdz nāksies ar visiem dzīves aplipumiem gulties smiltājā.

Virš galvas pletās maigi zila, dzidra debess bez neviena mākonīša. Plakstiņus piemiedzis, Gustavs ielūkojās spožajā debesu zilgmē. Gaiss bija saldens un rāms. Zieda dziļumā dūca darbīgā bite.

Saimnieks noslaucīja slapjo pieri ar jau tā mitro lakatiņu un salika to pedantiski akurāti. Sasparojies sirmgalvis, rādot uz sudrabvītoli pusi, noteica: – Vēl jau vari aplūkot Struņģu dzirnas. Tām arī ir liels zemes gabals. Tikai juku un neziņas gados saimniecība no-dega. Tagad saimnieks mitinās vagoniņā. Francis uzvārdā. Viens no Napoleona karavīru pēctečiem, kurš nevarēja vai nespēja at-griezties dzimtenē. Arī viņš izmeta, ka labāk ar mums ietu uz pansionātu. Viņam ir sibīrieša piemaksas un visu mūžu divos, trijos amatos vienlaikus pabijis. Liels darba stāžs. Laba pensija. Pārdodot saimniecību, arī viņš varēs atļauties bezrūpīgas vecumdienas.

Gustavs saspicēja ausis. Gaisā jautās lielsaimniecības vīzijas. Vecais saimnieks tikmēr turpināja: – Tu nemaz nebrīnies! Manos jaunības laikos te vēl bija veci vīri ar savādiem vārdiem Arnotijs, Jevlampijs. Bet visi ar latviskiem uzvārdiem. Visi runāja latviski. Tie vēl bija no cara tētiņa rusifikācijas laikiem. Valsts zemi šeit va-

rēja nopirkt tikai pareizi ticīgais, – viņš uzsvēra pirmspēdējo vārdu. – Tad arī daudzi, vēloties iekļūt saimnieku kārtā, pārgāja materiāli izdevīgākajā ticībā. Kopsummā jau neko daudz no tā dzīve nemainījās. – Ar kabatas lakatiņu noslaucīja valgo skaustu, pieri. – Atbrauca pustālie radi ciemā. Sen nebija rādījušies. Nepilnas divas desmitgades. Sāk jau apskaidrot situāciju, kā man dzīvot, ko un kā darīt ar manu mantu. Bezmaz vienīgie mantinieki, – ar vilcisku niknumu viņš norūca.

Kad uzkāpa kalna galā, ar izklaidīgi skumju izteiksmi sejā saimnieks ierunājās: – Mēs te esam pašā, pašā pagasta stūrī. No visiem tālāk. Ciešā purva ielenkumā. Pavasarī pakalni ir kā salas. Vai puse zemes ir ūdenī, – saimnieks, izrādot robežas, nesteidzīgi noteica. – Te ir Vējnīca. Nezinu, no kurienes tas ir iegājies, bet tā šī vieta jau vectēva laikos saucās. Iesim lejā. Iegaumē. Tas ir Leknstūris.

Iztvaikojumi, sajaucoties ar ogļūdeņradi, tālumā radīja zilganu dūmaku virs skujkoku mežiem.

Mājas dienvidu fasādes pusē plašs saulains lievenis ar stiklotu vasaras atpūtas telpu. Iegājis Gustavs ieraudzīja uzklātu kafijas galdu. Saimniece ienesa porcelāna kafijas kannu. Un patiesi laipnā balsī uzaicināja:

– Laipni lūgtu pie galda.

Apsēdies Gustavs paklusēja, izbaudot patīkamo noskaņu. Nams ar gaisotni, kas silda sirdi un prātu, jautās iepriekšējo paaudžu garīgā klātbūtne. Dibensienā spīdīgi melna sendienu kumode. Uz tās vairākas ierāmētas fotogrāfijas. Latviskais mājas gars iesūcies ikvienā šķirbiņā, ikvienā grīdas dēlī.

Gustavs pieklusinātā balsī ieteicās:

– Mani pārņem tādas mājās pārnākušā dēla sajūtas.

– Dod roku, lai varam noslēgt darījumu, – saimnieks izsaucās.

Gustavs izbrīnījies pastiepa. Kolīdz paspieda, tā sirmgalvis apņēmīgi reaģēja: – Līkop! Atmini, ka cilvēka sakņu spēks palīdz dzīvot pat visbargākajā nestundā.

– Mans dēls, es tev dodu savu svētību. Turpinu mūsu dzimtas ceļu. Tēvs jau deva savu svētību, piekrītot nodot tev nama atslēgas. Es tev nodošu dāvanu nākamajai saimniecītei! – Saimniece pasnie-
dza sen noaustu baltu lina divieli ar galos ierakstītām sarkanām
ugunskrusta zīmēm.

Pie kājas ieņaudējās kaķis. Gustavs pieliecās un tam uzmanīgi
pieskārās. Kaķis iemurrājies sākas berzēties gar apakšstilbiem.

– To jūs arī atstāsiet mantojumā? – viņš vaicājoši pavērās.

– Ja jau Murzis tevi pieņem, tad ir labi.

– Un Džespers?

– Ja spēsi izturēt viņa enerģisko raksturu, tad nevajadzēs atdot
kaimiņiem! Sunītis mājām vairāk pieķeras nekā peļu junkurs.

– Jūs varat palikt! – Gustavs piesardzīgi ieminējās. – Man pie-
tiks tikai ar vienu mājas pusi.

– Divi saimnieki zem viena jumta? Nē, dēls! Mēs dosimies uz
pansionātu. Paldies par labo sirdi, – saimnieks tencināja.

Gustavs palūdza seno laiku fotogrāfijas, lai noskenētu un, cie-
not sentēvu piemiņu, atstātu sev redzamas atmiņas par kādreizē-
jiem iemītniekiem. Ziemas vakaros novērtētu laikmetu līdznestās
pārmaiņas. Ieskatītos pagājības acīs. Pastiprinātu tuvības sajūtu ar
šā nama pagātni.

Atvadījies viņš pēc Jāņa ieteikuma iegriezās aplūkot Struņģus.
Vai ar katru metru ceļš kļuva aizvien šaurāks un grambaināks. Zāle
vietām pilnībā pārklāja ceļa virsmu. Ar pirmo otro ātrumu varēja
vilkties pa dziļo grambu izvagoto ceļu.

“Grēciniekus uz elli vajag dzīt pa tādu bezceļu!” sodījās Gus-
tavs. Starp kokiem iznira ceļš. Bruģēts. Jāsaka, vairāk ar zāli klāts
nekā ar redzamu bruģakmeni. Tas pieveda pie galamērķa. Franča
saimniecība tiešām bija nodegusi un sakuplojušo augu pārņemta.
Senas ūdensdzirnavu mūru paliekas tīri labi saglabājušās. Plašā
apkārtnē ne rakts, ne arts. Bijušā meža vietā sēdēja vēl stipri celmi.

Padzirdējis mašīnas rūkoņu, iznāca saimnieks. Plati pleci, stūraini vaigi. Ar tik dzeltenu sejas ādu kā C hepatīta slimniekam. No vecišķās galvas atkāpušies mati. Iekaisušas acis. Virs ausīmniecīgi matu pušķīši. Viduvēja auguma.

– Labdien! Jaunais kaimiņš. Tikko ar Ramaņiem noslēdzu vienošanos. Viņi teica, ka arī jums ir doma pārdot par labu cenu, – Gustavs nobēra.

– Ja dosi zelta podu, tad jā! – Francis bramanīgā balsī atteica. Sīvs vecu cilvēku smārds atvējoja vārdiem līdzi. Pašapzinīgs, pat gandrīz lepns būdams, viņš sāka tīt dzimtas vēstures vīstokli. – Kā mans sencis iepirka dzimtas māju? Pēc lielas vētras gāja tūrīt muižas mežu. Un izgāztās dižegles sakņu izrautā bedrē atrada podu ar vecām zelta naudām. Pie miesta žīda samainīja pret rubļiem un... – aprāvās, lai dziļāk ievilkto elpu krūtīs. – Gluži jau nav ar to ko lepoties, ja apzinies, ka esi palikusi pēdējā kalstošā atvase pie dzimtas celma. Velēnu vārti pašķirsies, un zemes gultā iegulsies tavš no dzīves nogurušais augums. – Francis noklepojās rūdīta smēķētāja klepu. Tad parādīja uz postāžu. – Māja nodega, jo nepareizi celta – si-jas līdz ar skursteni. Mūrējums aiz vecuma saplaisāja, un uguns sausajā kokā iekšā. Pa šiem 40 gadiem mežs ir izaudzis tur, kur ho-keju jaunībā spēlēju.

Kā par brīnumu, dzirnavu mūros bija saglabājies pavards un lielā maizes krāsns. Ķieģeļus klāja zaļš apsūbējums.

– Vecos laikos būvētas dzirnavas kādreiz bija, – Francis skaidroja, plaši žestikulējot. – Dambja ozola mietu gali vēl tagad ir redzami. Cilpaina upīte. Tā nāk no tava gala.

Gustavs aplūkoja un novērtēja postījumus. Iebrucis akmeņu dambis. Aizsērējis un aizaudzis uzpludinājums. Ar akmeņiem izliktas krastmalas. Vietām akmeņi izvēlušies, izgruvuši. Atšķirībā no Kalna Saulēm, kur visur varēja manīt saimnieka roku, te cilvēka auguma nātrēs ieaugušas ēku paliekas. Kūts ar iekritušu jumtu. Rijas vietas pamati, sašķiebies šķūnis un kārklos ieaugusi pirtiņa.

“Gluži vai personīgais senjorāts kopā sanāk!” Gustavs prātā apvienoja zemes vienības vienā. “Abu īpašumu pirkums neko daudz neizplucinās no mana budžeta. Beidzot esmu atradis vietu, kur varu justies pats savā ādā un kaimiņi netrokšņos aiz pakša.”

Francis pārdeva māju par pieklājīgu atlīdzību un aizdevās uz to pašu pansionātu, kur Kalna Saules saimnieki.

“Rokādē mīnus divi iedzīvotāji,” Gustavs secināja. Viņš palīdzēja Kalna Saules bijušajam saimniekam likvidēt zemnieku saimniecību. Un savam juristam lika izveidot SIA, jo, iegādājies 280 hektārus zemes, Gustavs izlēma tajā izveidot gaļas šķirnes liellopu eko saimniecību.

Gustava nākotnes plānos bija sniega motocikls, malkas vešanai piemērots lieljaudas kvadricikls, bezceļu segvejs. Līdz ar nepieciešamību ap namu applaut zāli lūkoja pēc profesionāla zāles pļāvēja.

Ar šo pirkumu tika sperts viens ļoti būtisks solis pretī harmonijai. Bezdvēseliskās lielpilsētas murgi atkāpās. Naktīs tie gandrīz vairs netraucēja. Augstā mastā uzvijās karogs. Tas bija pirmais, ko viņš izdarīja, kļuvis par Kalna Saules saimnieku. Te viņš bija viens zem šīm gaišajām jūlija debesīm.

Gustavs savā iepriekšējā pilsētas dzīvē bija izveidojis ļoti blīvu sociālo attiecību tīklu, un šeit tas bija jāsāk no nulles. Un kur vislabāk sociāli integrēties nepazīstamā vietā? Protams, jāsāk ar ēstuvi tuvākajā apdzīvotajā vietā ar čaukstošu nosaukumu Dakste.

Apkārtnes reljefa krokās pazudusi pilsētiņa. Precīzāk, pilsētiems, kurš, nekļuvis par pilsētu, mainīja dzimti un pārvērtās mazpilsētiņā. Tādu nostūru Latvijā pietika. Atšķirībā no citām bezpersoniskām vietām Dakste iekļāvās paugurainajā ainavā. Trīs un piecstāvu sociālistisko māju uniformismā iestīvinātie jaunie kvartāli. No Krievijas savulaik ievazātā sociālisma lētā pragmatisma arhitektūru bagātināja Lodes sarkanā ķieģeļa sienas. Vietām starp daudzdzīvokļu mājām saglabājusies agrāko laiku apbūve. Kādreizējās lauku saimniecības un privātmājas. Vairākas sabiedriskās ēkas.

Kārtējo Izglītības ministrijas budžeta konsolidācijas cirvi brīnumainā kārtā pārdzīvojuši vidusskola. Teitoņu ietekmes mantojums aprobežojās ar muižas kompleksu, kurā iemitinājās mūzikas skola. Divas galvenās ielas aizņēma pāris standarta ķēžu veikali un vairākas sīkbodītes un celtniecības preču veikals. Vienīgais kaut cik pieņemamais apģērbu veikals nīkuļoja. Otrajā stāvā iesildīto drēbju bodei klājās nedaudz labāk. Tādējādi tie lieliski papildināja viens otru. Nomaļāk izvietojās neiztrūkstoša lauksaimniecības preču pārdotava. Mehāniskās un metālapstrādes darbnīcas nomalē veidoja nelielu rūpniecības rajonu. Par spīti vietām atjaunotajām ielām, jautās pagrimuma dvesma.

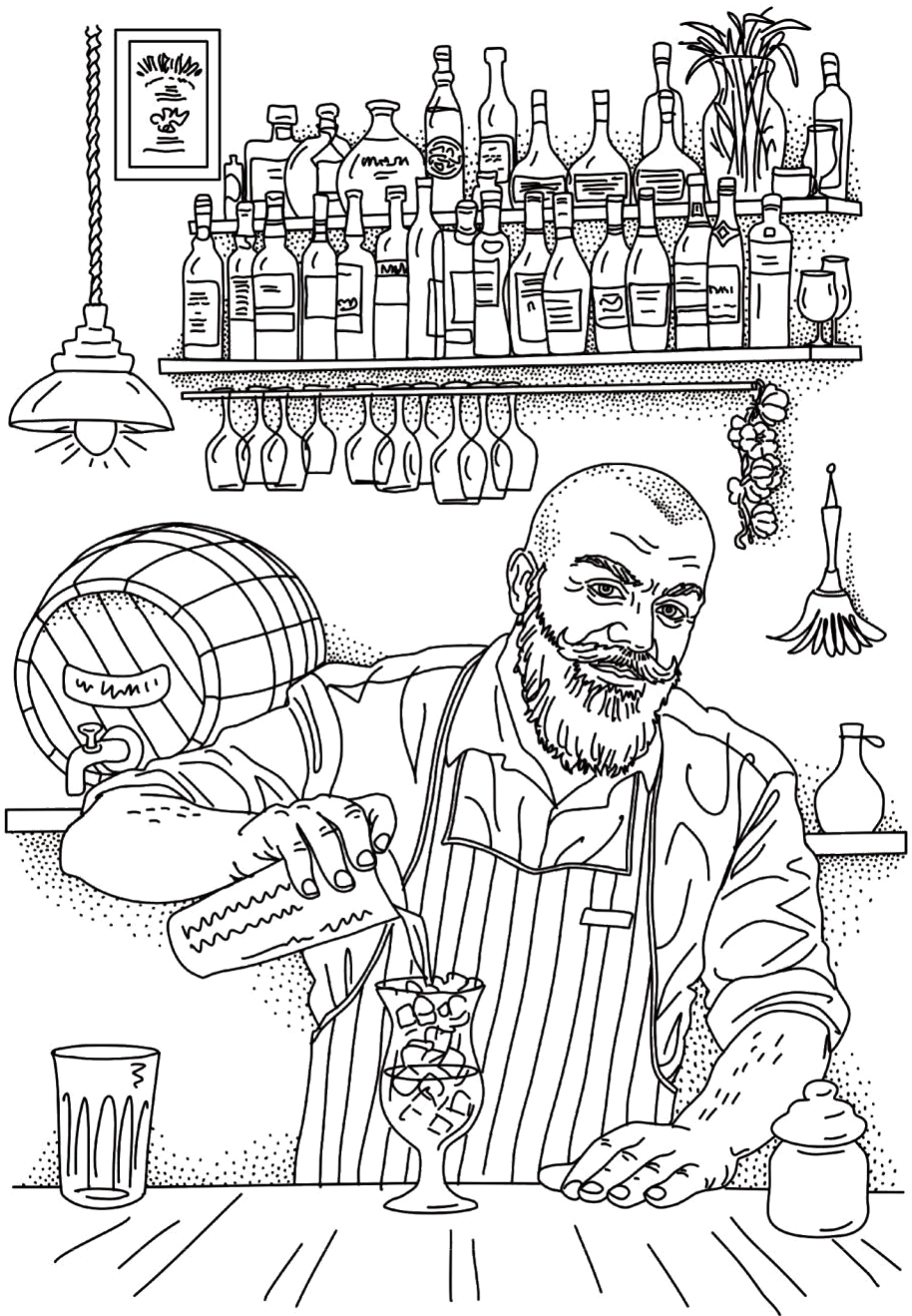
Kafejnīca ar vienkāršu, bet visu izsakošu uzrakstu “Ēstuvīte” at-radās no tēstiem laukakmeņiem pamatīgi mūrētā ēkā. Spriežot pēc ievērojamā garuma, šķiet, arī senāk kalpojusi par krogu.

Pierikšoja līdz vecībai nodzēries, nopluskājies vīrelis. Taukaini un blaugznu pārpilnībā vizoši mati nokarājās pāri suniska paskata neģīmim. Jau pa gabalu riebīgi un šķebinoši oda pēc sviedriem un netīrības. Lišķīgi padevīgi pietuvojies ar nolaistu žokejnīcu rokās, viņš pavēra muti ar melniem caurumiem zobu vietās. Strupi nomurmināja:

– Neesi mērglis! Dod aliņam! Baigi kaltē!

– Vispirms iemācies parūpēties par miesas tīrību! Šķērē vien prom! – atcirta Gustavs. Sušķis saīga un novērsās. Tas bija skaidri saskatāms no skābā purna. Paminstinājies viņš neplijās klāt, bet pagriezās, lai ietu prom. Aiz viņa novērpās sviedru un saglumējušas netīrības smārds. Vilkdamies atpakaļ uz krūmos skauto nojumi, viņš paskaļi nopurpināja zem sārti violetā deguna: – Nekauņa! Īsti veči tādās reizēs nesīkstuļojas. Ek! Pakutināt tādus švaļus ar nazi starp ribām.

Gustavs jutās iekšēji pazemots un kūsāja niknumā, taču centās būt apvaldīts. Aiz letes viņu sveicināja krodziniēks. Viņš bija vīrs ap piecdesmit. Muskuļaini drukns. No matiem svaigi atbrīvotā galva

kontrastēja ar iedegumu gaļīgajā sejā. Vienīgi palielās ūsas palikušas neskartas. Aņņēmību pardošie sejas vaibsti un rievās uz lūpu kaktiņiem liecināja par skarbu raksturu. Tādi noteikti zina, ko vēlas no dzīves. Krodzinieks valkāja kovboju zābakus. Viss gandrīz kā mežo-nīgajos rietumos. Uz gurna šūpojās neliela dokumentu un mobilā tālruņa somiņa.

Sasveicinājies Gustavs painteresējās:

– Kā būtu ar kārtīgu maltīti?

– Mūsu gastronomiskais domu lidojums ir visnotaļ tradicionāls. Latvietis vienmēr ir mīlējis labi paēst. Un kārtīgs gaļas ēdiens vienmēr dod spēkus smagiem darbiem. It sevišķi speķīgs cūķis, – krodzinieks klāstīja. Liesas vakariņas nedraudēja. Un Gustavs ātri pasūtīja zemnieka maltīti.

– Zālē vai vasaras terasē?

Gustavs izvēlējās palikt mūra vēsumā.

Vietējo aizdomu pilnu acu pavadīts, viņš izvēlējās vietu, kur nodoties gastronomiskiem vingrojumiem. Drīz vien galdu rotāja cepta labi cauraugusi cūkas miesa, glīti oderēta ar kartupelišiem un koriandru. Trauki acīmredzami brīvi no mikrobiem.

Atnesis pasūtīto, krodzinieks noklāja apdrukāta auduma salveti ar galda rīkiem.

– Augstākā klase! – Īsts un neviltots prieks caurstrāvoja Gustavu, uzlūkojot ēdienu. No ceptās gaļas plūda neapraktāmi laba smarža. Kairo smaržu iekārdināts, kuņģis gaidoši kurkstēja. “Pamielo dvēseli?”. Skaisti vijīgs uzraksts rotāja karotes un dakšiņas.

– Vai suvenīros nenozūd?

– Zūd! – piekrita krodzinieks. – Parasti svešie. Inventāra zūdību norakstu zaudējumos. Gan jau atgriezīsies pēc jauna kampiena. Tā kalpo kā reklāma. Un arī kā atgādinājums.

Gustavs vienmēr ēda ar apetīti un no visas sirds izbaudīja garšas kārpiņu simfoniju. Katru reizi! Kā tie, kuri izgājuši cauri reanimācijas ellei!

Vairāk par autora daiļradi un iecerēm mājaslapā
www.pogainie.lv